



2011. OKTÓBER 16. VASÁRNAP

*JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 36,1–19*

BALLA IBOLYA

*Jeremiás leírta jövendöléseit*

<sup>36,1</sup>Jójákimnak, Jósias fiának, Júda királyának a negyedik esztendejében így szólt az Úr igéje Jeremiáshoz: <sup>36,2</sup>Végy elő egy irattekercset, és írd rá mindazokat az igéket, amelyeket kijelentettem neked Izráelről, Júdáról és a többi népről, attól fogva, hogy beszélni kezdtem hozzád: Jósias idejétől egészen a mai napig. <sup>36,3</sup>Talán meghallja Júda háza, hogy mennyi veszedelmet készülök rájuk zúdítani, és ha megtérnek a rossz útról, én megbocsátom bűnüket és vétküket.

*Bárúk felolvassa a jövendölést a templomban*

<sup>36,4</sup>Ekkor Jeremiás hívta Bárúkot, Nérijja fiát, Bárúk pedig leírta Jeremiás diktálása után az irattekercsre az Úrnak minden igéjét, amit kijelentett neki. <sup>36,5</sup>Majd ezt parancsolta Jeremiás Bárúknak: Én akadályozva vagyok, nem mehetek az Úr házába, <sup>36,6</sup>azért te menj, és az Úr házában a böjt napján olvasd fel a nép előtt a tekercset, amelyre diktálásom után leírtad az Úr igéjét. Olvasd fel azok előtt a júdaiak előtt is, akik a városaikból érkeztek! <sup>36,7</sup>Talán az Úr elé száll könyörgésük, és megtérnek a rossz útról. Mert nagy és lángoló haraggal beszélt az Úr ez ellen a nép ellen. <sup>36,8</sup>Bárúk, Nérijja fia pontosan úgy járt el, ahogyan Jeremiás prófeta parancsolta, és felolvasta az iratból az Úr igéjét az Úr házában. <sup>36,9</sup>Jójákimnak, Jósias fiának, Júda királyának ötödik esztendejében, a kilencedik hónapban ugyanis kihirdették Jeruzsálem egész népének és a Júda városaiból Jeruzsálembe érkezett egész népnek, hogy tartsanak böjtöt az Úr előtt. <sup>36,10</sup>Ekkor olvasta fel Bárúk az iratból Jeremiás szavait az Úr házában, Gemarjának, Sáfán kancellár fiának a kamrájában, a felső udvarban, az Úr háza új kapujának a bejáratánál, az egész nép előtt. <sup>36,11</sup>Amikor meghallgatta Míkájehú, Gemarja fia, Sáfán unokája ebből az iratból az Úr minden igéjét, <sup>36,12</sup>elment a királyi palotába a kancellár szobájába, ahol éppen ott ültek a vezető emberek mindnyájan: Elisámá kancellár, Delájá, Semajának a fia, Elnátán, Akbórnak a fia, Gemarja, Sáfánnak a fia, Cidkijja, Hananjának a fia és a többi vezető ember. <sup>36,13</sup>Míkájehú jelentette nekik mindazt, amit hallott, amikor Bárúk felolvasta az iratot a nép előtt. <sup>36,14</sup>Ekkor elküldték a vezető emberek Bárúkhhoz Jehúdit, Netanjá fiát, Selemjá unokáját, Kúsi dédunokáját ezzel az üzenettel: Vedd a kezedbe a tekercset, amelyet felolvastál a nép előtt, és jöjj ide! Bárúk, Nérijja fia kezébe vette a tekercset, és elment hozzájuk. <sup>36,15</sup>Ők ezt mondták neki: Ül le és olvasd fel előttünk! És Bárúk felolvasta előttük. <sup>36,16</sup>Amikor az egészet végighallgatták, megrettenve néztek egymásra, és ezt mondták Bárúknak: Nekünk jelentenünk kell mindezt a királynak. <sup>36,17</sup>Majd ezt kérdezték Bárúktól: Mondd el nekünk, hogyan írtad le mindezeket? Diktálás után? <sup>36,18</sup>Bárúk így felelt nekik: Diktálva mondja nekem mindezeket, én pedig leírom a tekercsre tintával. <sup>36,19</sup>A vezetők ezt mondták Bárúknak: Menj, és rejtőzz el te is, meg Jeremiás is; ne tudja senki, hogy hol vagytok!



Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A szövegből kiderül az, hogy itt még Jójákim Júda királya, tehát a 36. fejezet eseményei időben megelőzik azt, amiről a 35. és 34. fejezetben olvasunk. A történelmi körülmények így körvonalazhatóak: Jójákim már 4 éve uralkodik

Júda felett, s ez az az év, amikor a karkemisi csatában az asszír seregek maradványai és Egyiptom serege vereséget szenved Babilontól. A csata eredménye, valamint Nebukadneccár uralkodóvá

válása szolgáltatja azt a háttérteret, amelyben Jeremiás megpróbálja felhívni Júda figyelmét a nemzetközi politikai helyzet súlyosságának komolyan vételére.

Valószínűleg ekkorra tehető a múlt prófeciáinak leírása, felolvasása Bárúk közreműködésével, először a templomban böjt napján (Jer 36,4–10), majd a nép vezetői előtt (Jer 36,11–15), végül pedig a király jelenlétében (Jer 36,21; itt már Jehúdi az, aki a tekercsből felolvas). Az, hogy Jeremiás miért nem tudott maga megjelenni a templomban, nem derül ki a szövegből, csak annyi, hogy akadályoztatva volt. Itt még nincs börtönben, s rejtőzködni is főleg a tekercs felolvasása után kell, de mivel már Jójákim uralkodásának korai szakaszában is prófétált, elképzelhető, hogy emiatt félnie kellett a templomnál való letartóztatástól. Ha őt nem engedik a templomba, az Isten szavainak meghirdetését és meghallását veszélybe sodorhatja, de így, Bárúk közreműködésével sokan tanúi lehetnek azoknak.

A szakasz elején, a 3. versben, a **אולי ישמעו** („talán meghallják”, Júda házára vonatkoztatva) kifejezésben a **ישמעו** szó itt így érthető: talán helyesen hallják végre Isten szavait, talán meghallják azt úgy, hogy a szívükhöz is szól, hogy lelkükre veszik Isten intését (s ebből következően megtérnek gonosz útjaikról, s engedelmeskednek Istennek; lásd Jer 26,3). A prófeciák leírása és felolvasása által a nép meg egy esélyt kapott Istentől a megtérésre, bűnbocsánatra, s a teljes pusztulástól való megmenekülésre. A böjt napja különösen is megfelelő alkalom volt a tekercsből való olvasásra, hiszen a templomban sokan tartózkodtak. Az iratból a nép, annak vezetői, s maga a király is szembesülhetett nemcsak az Istentől való elfordulás (bálványimádás) és a szociális igazságtalanság bűnével, hanem annak az eljövendő ítéletnek az elkerülhetetlenségével is, amit Isten nagy haragjában ígért meg Júdának (Jer 36,7).

Azoknak a vezetőknek a reakciója, akikről a Jer 36,11–16-ban olvasunk, rémület, de érezhető itt a tanácstalanság is. A dilemma, ami előtt álltak, egyrészt abban állt, hogy a tekercs Isten üzenetét tartalmazta, amely igazolta Jeremiás szavait, hiszen ekkorra már lehetett látni azt, hogy a jövőből sok valóra vált: Egyiptomban nem lehet bízni, s Babilon egyre hatalmasabbá válik. Az a félelmetes jövő, ítélet, amit Isten megígért, szintén rettenettel töltötte el őket. Másrészt ők a királynak is engedelmességgel tartoztak, s kötelességük volt, hogy a történeteket jelentsék neki. Úgy érezhették, egyszerre volt okuk félni attól, hogy igazzá válik a prófécia, bekövetkezik az ítélet, s félni uralkodójuktól. Nyíltan nem mertek a próféta szavainak engedelmeskedni, de passzívan mégis segíteni próbálták őt és Bárúkot, amikor azt tanácsolták, rejtőzzenek el. Azt illetően, hogy ezt irgalmasságból tették-e, csak találgatni tudunk.

Az, hogy mennyire egyeznek meg ezen vezetők azokkal, akik a király jelenlétében vannak a jövendölések felolvasásakor, nincs részletezve a fejezetben, de valószínűleg legalább egy részük jelen volt mindkét felolvasásnál. Amikor már a király is hallja a próféta szavait a tekercsből, a vezetők már egyértelműen gőgösséggel reagálnak – Jójákimmal együtt (Jer 36,24).



Prédikációvázlat

*Textus: Jer 36,1–19*

Júda történetében döntő időszakot jelöl az, amikor Jeremiás Istentől parancsot kap az addig elhangzott próféciák leírására és a templomban a böjt napján való felolvasására. Ekkor már látható volt az, hogy a babiloniak ellen nem lehet segítséget várni az egyiptomiaktól, hogy az országnak, élén Jójákim királlyal nem lenne szabad egy földi hatalomban bízni, amely Babilontól megmenthetné. Ebben a kritikus történelmi helyzetben Isten a népnek még egy esélyt ad a teljes pusztulás elkerülésére. A leírt jövendölések nemcsak szembesítették a népet azzal, hogy hosszú időn keresztül, újra meg újra elfordult Istentől, s azt tette, amit rossznak lát az Úr, hanem újra ráébredhettek arra, hogy ha nem térnek meg, pusztulás vár rájuk. Mielőtt ez bekövetkezik, még egyszer megbánhatják bűneiket, s talán Isten meghallgatja könyörgésüket.

Ez a megtérésre való felhívás azonban nem azt váltja ki, ami célja volt. A király embereinek reakciójáról olvasunk főképpen, s azt látjuk, hogy őket a templomban történtek nehéz helyzetbe hozzák. Nem engedelmességgel válaszolnak, nem úgy, ahogyan egy nép vezetőinek kellene, amikor a tét az országnak a pusztulástól való megszabadítása. Ha megtérés lett volna a jövendölések meghallásának az eredménye, akkor nem éreznék a helyzetüket szorongatott helyzetnek. Van köztük, aki segítené Bárúkot és Jeremiást, s ezért azt tanácsolja, rejtőzködjenek el. Van azonban köztük, aki nem alázódik meg, akkor, amikor már a király is jelen van a próféciák felolvasásánál, ahogyan a Jer 36:24 tanúsítja. A szorongattatás abban nyilvánul meg, hogy a Jeremiás által tolmácsolt üzenet Isten szava, s ezért annak megfelelően kellene cselekedni; e vezetők azonban engedelmességgel, hűséggel tartoznak uralkodójuk felé, kötelességük az, hogy a királyt értesítsék a templomban történekről.

A dilemma, ami nemcsak Júda vezetőinek dilemmája, hanem másoké is, más korokban is ez: Kihez legyünk hűségesek és engedelmesek? Emberekhez, vagy Istenhez? Vannak olyan helyzetek, amikor a kettő közül választanunk kell, egyszerre nem lehetünk engedelmesek mindkettőnek. Csakis Istent szolgálhatjuk, s ez néha azt jelenti, hogy másokkal szembe kell szállnunk, még akkor is, amikor ez veszélyes. Nem könnyű ezt a döntést meghozni. Ha a mi életünket nem is veszélyezteti is hitünk megvallása, még most, a 21. században is van, ahol az Istenhez való ragaszkodás, neki való engedelmesség életet sodorhat veszélybe. Mégis, csak az Úr követése a járható út. Júda főembereinek nagy része nem merte ezt a nyílt döntést meghozni. (Azok is kevesen akadtak, akik egyáltalán nyíltan ki mertek állni Jeremiás érdekében a király előtt, mint pl. az etióp Ebed-Meleket, aki rávette Cidkijá királyt a próféta ciszternából való kiszabadítására. Jer 38,1–13).

Isten szavainak meghallása nemcsak azt jelenti, hogy engedelmesnek kell lennünk hozzá, hanem azt is, hogy *egyedül* hozzá kell engedelmesnek lennünk. Hozzá legyünk hűségesek, mert az mindenre elegendő. Ha az ő szavait követjük, akkor abból már az is következik, hogy a világhoz való viszonyunk is Istennek tetsző lesz. Ha azt tesszük, amit kér tőlünk, akkor jól teszünk a világgal is, mert ő irgalmasságot, igazságosságot követel tőlünk.